

אתכם כבר מרחוק". הוא קם וחזר עם אחד מבניו הקטנים, בן ארבע או חמש, שצרח ובעט, כאילו עומדים לשחוט אותו במקום. כמה אבות ואמהות הצליחו לתפוס עוד חצי תריסר ילדים, ואלה היו מספיק דגימות עבור המעבדה של סלוטרניק. נפרדנו לשלום והלכנו לדרכנו.

איני יודע, מה הייתה תרומתן של הסטטיסטיקות על תנועת היתושים וכמות הטפילים בדם הילדים הבדוים בלוחמה נגד המלריה. אך מעבר לפעולות אלו, ממשלת הוד מלכותו לא הטריחה את עצמה. צריך היה לחכות לקום המדינה ולהיעלמות הבדוים מהנוף, כדי לבער את הקזחת, אבל אז כבר היו מטוסי ריסוס ו-DDT. סיימתי את הקדנציה כסניטר עם 50 מקרי מלריה חדשים במשק. איש לא האשים אותי במיוחד במחזל. הלוחמה האנטי מלרית וההצלחה בה היו שני דברים נפרדים בעמק הירדן.

הדבר הנברנים הייתה המשימה השניה שהוטלה על הסניטר. רשמית פיקח על הפעולה ביולוג יקה, ד"ר מרון שמו, שהתמחה בשטח זה. מדובר בעיקר בחולדות, שהתמקמו, מאז ומתמיד, באזור מחסני האספקה והלולים. הוא הדריך אותי כיצד לפזר פיתיונות מכל מיני צבעים, שהביא איתו, ועלי היה לדווח על יעילות הפעולה. יום אחד גיליתי אצלי במחסן קופסה ועליה כתוב באותיות קידוש לבנה ארסן - אבקה לבנה רעילה ביותר. התחלתי בעצמי להכין פיתיונות, ולהפתעתי הם נאכלו בתיאבון רב, אם כי לא ראיתי יותר מתים מקודם. התברר לי מאוחר יותר, שארסן פועל גם כתרופה, יותר נכון ממריץ, אצל בעלי חיים ותורם למרגש טוב ולפרווה מבריק.

אפשר היה להתייחס לדברים אלה בצחוק, לולא קרה דבר מה בחיפה, שהזכיר סיפורים מימי הביניים. כמו בנמלי איטליה אז, כך ירדו בנמל חיפה כמה חולדות מאניה שהגיעה מצפון אפריקה, ובפרוותן כנימות נושאות חיידק הֶזְכֶּר. הדבר אנדמי למזרח התיכון ולכן האוכלוסייה המקומית התחסנה במשך הדורות נגד המחלה והופיעה במקרים בודדים בצורה קלה; אצל האירופים זה היה עניין אחר - מי שנדבק חלה בצורה קשה, ומקרי מוות היו שכיחים. בחיפה חלו עשרה יהודים ושניים מהם מתו. היה מקרה אחד או שניים של תחלואת ערבים, באופן קל. הפעם האנגלים התעוררו וארגנו מבצע השמדת חולדות בעיר התחתית בחיפה, התפרסמו דיווחים שוטפים והודיעו ש"כמות הכנימות בפרוורי החולדות בירידה מתמדת". היו הדים במשק לאירועי החולדות בנמל חיפה. כמו ה"חברים שאכפת להם" ותבעו הדברה מקיפה ומהירה של הנגע, מה נגע - האיום. אך מה שבסך הכל אפשר היה להשיג במשק בעלי חיים, עם מחסני אספקה לא מוגנים היה מה שמכונה בפי אנשי המקצוע commercial control, ובעברית צחה - שליטה במצב - וזה הושג.

עם גמר קדנציה של שנה חזרתי לענף הבנות.

גרעין מייסדי אשדות-יעקב מורכב משתי גלויות - מיוצאי רוסיה (אודסה) ויוצאי לטביה (ריגה). רובם בני משפחות מבוססות ובעלי השכלה גבוהה. חברי הגרעין שמרו בקנאות על מקומם בהירארכיה הקיבוצית, במשק ובמוסדות התנועה. היחסים ביניהם היו מתוחים והביקורת ההדדית קטלנית. ההתפלגות לשני מחנות - מישקיסטים והוגי זעות, הייתה ניכרת. דעת בר-פלוגתא בטלה מראש. דמוקרטיה, בעיניהם, פירושה מועדון סגור למיזחיסים בלבד. כהשלמה לגרעין המייסד, הצטרפה למשק קבוצה גדולה של עולי פולין, חברי תנועות שונות בעלות זיקה לקבוץ המאוחד. אולי פחות משכילים, אך וודאי לא פחות להוטים להגן על זכויותיהם החברתיות בויכוחים הפוליטיים, שהסעירו את המשק. הם אף עלו על הותיקים בשליטה על הז'רגון הפרלמנטרי והיה ביניהם לץ שהתפאר, כי הוא מסוגל להגן, באותו להט וכשרון, על שני צידיה של אותה תזה פוליטית. העלייה הייקית הייתה לא פחות ותיקה מהגרעינים יוצאי פולין. הם תפסו את מקומם בענפים השונים, בביטחון ובוועדות - בפוליטיקה היו מעורים הרבה פחות.

האסיפות שיקפו את הפירוד החברתי והרעיוני כמעט בכל הנושאים שעלו לדיון. עניינים שבחומר וברוח. הפילוג במפלגה החריף את הניגודים עד לאבסורד; לא היה נושא שלא נדון ללא חשד, שמא צד זה או אחר מנסה להשיג יעדים פוליטיים נסתרים באמצעות תמרוני הסחה. האסיפה, בה נדונה פניית התנועה לשחרר חבר לצורך הקמת הוצאת הספרים של הקבוץ-המאוחד, סערה. המתנגדים טענו, שצעד זה בא כדי להרוס את הוצאת 'עם-עובד'. דיון בהרחבת רשת המזרקות, או תוספת שיכון